

Sed exposita horum illustri dignitate, jam quot primis seculis Metro-
poles Provinciæque Ecclesiasticæ in Gallis fuerint, inquirendum est. Ut
autem in earum notitiam via tuta veniamus, tempora necessariò distin-
guenda sunt, cum non semper Metropoleon, sicut nec Provinciarum, idem
numerus fuerit, earumque longè certiora habeamus argumenta post Con-
stantinum, quam antea. Augusti temporibus quatuor in eis tantum Provin-
cias fuisse diximus, totidemque Ecclesiasticas Partes instituisse ab initio,
scilicet Narbonensem, Belgicam, Lugdunensem, & Aquitanicam, qua-
rum Arelatum, Augusta Trevirorum, Lugdunum, & Bituricæ Metro-
poles essent, non levibus ductus argumentis arbitror, sicque ab inductione
probabo.

Ab Arelato initium dicendi faciam, ut ab antiquiori Metropoli totius
Narbonensis, quæ tunc utramque novam Narbonensem, utramque Vien-
nensem, Alpesque Grajas & Maritimas ab hac postea divisas complecte-
batur. Civitatem hanc inter cæteras Galliarum celeberrimam fuisse certò
colligitur ex descriptione Gallix apud Notitiam Græcam^a temporibus Con-
stantii Imperatoris editam, qua hæc leguntur: *Pariter & aliam à Treveri ci-
vitatem habet Gallia in omnibus ei adminiculantem, quæ ad mare sita est (seu non
longè à mari) quam vocant Arelatum, quæ cum ab omni orbe commercia suscipiat,
& predictæ maximæ civitati Treveri ea submittit. Sed longè fufius perfectiusque
dignoscitur in Novella Imperatorum Honorii & Theodosii^b ad Agricolum
Præfectum Prætorio Galliarum, quam integram referemus, ne mirum sit,
quod primis seculis eam Metropolim Ecclesiasticam universæ Gallix consti-
tuamus, & quæ sic habet: *Saluberrima Magnificentie tuæ suggestione, inter ali-
quas Reipub. utilitates evidenter instructi, observanda Provincialibus nostris, id est
per septem Provincias, mansura in ævum auctoritate decernimus, quod sperari planè
ab ipsis Provincialibus debuisset. Nam cum propter privatas & publicas necessitates,
de singulis civitatibus, non solum de Provinciis singulis, ad examen Magnificentie
tuæ, vel Honoratos confluere, vel mitti Legatos, aut Possessorum utilitas, aut publi-
carum ratio exigat functionum: maximè opportunum & conducibile judicamus, ut
servata posthac annis singulis consuetudine, constituto tempore in Metropolitana,
id est in Arelatenfi urbe, incipiant septem Provinciae habere Concilium. In quo plane
tam singulis, quam omnibus in commune consulimus: primum ut optimorum conventu
sub illustri presentia Præfecturæ, si id tamen ratio publicæ dispositionis obtulerit,
saluberrima de singulis rebus possint esse consilia: tum quicquid tractatum fuerit,
& discussis ratiociniis constitutum, nec latere potiores Provincias poterit, & parem
necesse est inter absentes æquitatis formam justitiæque servari. Ac planè præter
necessitates publicas, etiam humane ipsi conversationi non parum credimus commo-
ditatis accedere, quod in Constantina urbe jubemus annis singulis esse Concilium.
Tanta enim loci opportunitas, tanta est copia commerciorum, tanta illic frequentia
commeantium, ut quicquid usquam nascitur, illic commodius distrabatur. Neque
enim ulla Provincia ita peculiari fructus sui felicitate letatur, ut non hæc propria
Arelatenfis soli credatur esse fecunditas. Quicquid enim dives Oriens, quicquid odo-
ratus Arabs, quicquid delicatus Assyrius, quod Africa fertilis, quod speciosa Hispa-
nia, quod fortis Gallia potest habere præclarum, ita illic affatim exuberat, quasi
ibi nascantur omnia, quæ ubique constat esse magnifica. Jam verò decursus Rodani,
& Tirrheni recursus necesse est ut vicinum faciant ac pene conterminum, vel quod iste
prætersuit, vel ille quod circuit. Cum ergo huic serviat civitati quicquid habet terra
præcipuum, ad hanc velo, remo, vehiculo, terra, mari, flumine deferatur quicquid
singulis nascitur: quomodo non multum sibi Gallie nostræ præstitum credant, cum in
ea civitate præcipiamus esse conventum, in qua divino quodam munere commoditatum
& commerciorum opportunitas tanta præstatur? Si quidem hoc rationabili plane pro-
batoque consilio, jam & vir illustris Præfectus Petronius observari debere præceperit,
quod interpolatum, vel incuria temporum, vel desidia Tyrannorum, reparari solita**

VII.
QUATUOR IN
GALLIIS ME-
TROPOLIS EC-
CLESIASTICAS
FUISSE ANTE
CONSTANTI-
NUM.

VIII.
ARELATUM
METROPOLIS,
ET SEDES PRI-
MATIS GAL-
LIARUM.
^a Notitia Græ-
ca Imperii.

^b Novell. Ho-
nor. & Theod.
ad Agricolum.